

Lahti

Lahden
KUMPPANUUSPÖYDÄT

Lahden kaupunki
Sivistyksen palvelualue
Osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö

**LAHDEN KAUPUNGIN
KUMPPANUUSPÖYTIEN
TOIMINTASUUNNITELMA**

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	2
1 KUMPPANUUSPÖYTIEN TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT.....	2
1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset	4
1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti	4
2 KUMPPANUUSPÖYTIEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	5
2.1 Kumppanuuspöytien visio	6
2.2 Vuoden 2025 päätavoitteet	7
2.3 Toiminnan painopisteet	7
2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen	8
2.5 Alueellinen yhteistyö	9
2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa	9
3 TOIMINNAN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN.....	10
3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen	10
3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi	10
3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä	11
3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen	12
4 YHTEISTYÖ.....	12
4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa	12
4.2 Yhteistyöstä toisen ja kolmannen sektorin kanssa.....	12
4.3 Yritysyhteistyö.....	13
4.4 Muut yhteistyötahot	13
5 MÄÄRÄRAHA JA TALouden KÄYTTÖSUUNNITELMA.....	13
6 TOIMINNAN SEKÄ PALVELUIDEN LAADUNARVIOINTI JA SEURANTA.....	14
LIITE 1	15

Johdanto

Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain¹ mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 § 91 Lahden uuden osallisuus- ja lähidemokratiamallin. Lähidemokraattiseksi toimintamalliksi päätettiin kumppanuuspöydät, toimikunnat. Kumppanuuspöytiä perustettiin sivistyksen palvelualuejakoa mukaillen neljälle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle, itäiselle sekä keskusta-alueelle.

Kumppanuuspöytien toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Tämä toimintasuunnitelma tukee kumppanuuspöytien tehtävien toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia.

Toimintasuunnitelma on voimassa 21.1.2025 alkaen ja sen saatua lainvoiman. Kumppanuuspöytien talousarvion vuodelle 2025 vahvistaa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta osana osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talousarviota. Toimintasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Toiminnan kehittäminen vaatii tarkistuksia ja muutoksia toiminnan sisällöllisten, määrällisten ja laadullisten tekijöiden osalta. Näin varmistetaan toiminnan laatu, jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Kaupunginvaltuusto² teki muutoksia toimintamallin rakenteisiin toimintakaudesta 2025-2027 alkaen. Muutosten osalta toimintasuunnitelmaa päivitetään.

1 Kumppanuuspöytien toiminnan lähtökohdat

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain³ säännösten mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴ muutetun Lahden kaupungin hallintosäännön sekä päätti⁵ neljän alueellisen toimikunnan, kumppanuuspöydän perustamisesta vuonna 2021, jäsenmäärän, tehtävät sekä muut reunaehdot. Kaupunginhallitus⁶ päätti kumppanuuspöytien aluerajoista.

¹ Kuntalaki 5 luku § 22

² Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

³ Kuntalaki 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom.

⁴ Kaupunginvaltuusto 16.8.2021 § 76

⁵ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁶ KH 5.6.2023 § 209

Kumppanuuspöytien koordinoinnista ja tehtävien edistämisestä vastaa sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen, osallisuus ja hyvinvointi - palveluyksikkö.

Kaupunginvaltuusto⁷ on päättänyt seuraavista reunaehdoista toiminnan perustamiseksi:

- kumppanuuspöydät rakennetaan esityksen mukaisesti kutsumalla kumppaneita alueella toimivista yhdistyksistä, järjestöistä, oppilaitoksista, yrityksistä, seurakunnista ja asukkaista,
- asukkaille ja toimijoille avataan mahdollisuus esittää halukkuutensa kumppanuuspöydän jäseneksi avoimella haulla
- kumppanuuspöydät ja niiden jäsenistöt asetetaan kaupunginhallituksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan,
- kumppanuuspöytien jäsenistöt valitsevat keskuudestaan puheenjohtajat toimikaudeksi,
- kumppanuuspöytien poliittinen edustus perustuu vapaaehtoisuuteen siten, että luottamushenkilöt voivat ilmoittaa halukkuutensa jäsenyyteen asuinalueensa toimikuntaan,
- kumppanuuspöytiin voidaan valita vähintään 10 ja enintään 15 jäsentä ja varajäsentä,
- kumppanuuspöytiin tulee varata kaksi määräpaikkaa kaupungin luottamushenkilöille sekä kokoonpanossa on huomioitava mahdollisimman hyvin tasapuolisuus ja edustavuus,
- kaupunginhallitus päättää jäsenistöt, tarkemmat tehtävät ja määrittää kumppanuuspöytien toimivallan asettaessaan toimikunnat.

Kumppanuuspöytiä perustettiin⁸ sivistyksen palvelualuejaon mukaisesti kolmelle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle ja itäiselle sekä lisäksi keskusta-alueelle. Kaupunginvaltuusto päätti⁹ toimintakaudesta 2025–2027 alkaen muuttaa keskustan suuraluetta. Keskustan alueeseen liitetään Teivaan ja Ankkurin satama-alueet sekä Ankkurin asuinalue.

Kaupunginvaltuusto päätti, että kumppanuuspöytiin haetaan avoimella haulla asukas-, yhdistys-, yritys-, oppilaitos- ja yhteisöedustajia 20 jäsentä jokaiseen toimikuntaan kahden vuoden toimikaudeksi (31.5.2027 asti). Jäsenpaikat ovat henkilökohtaisia. Jäsenhaku kumppanuuspöytiin toteutetaan maaliskuussa 2025 toimikaudelle 1.6.2025–31.5.2027.

Kumppanuuspöydissä ei jatkossa ole kaupungin luottamushenkilöille määräpaikkoja, mutta luottamushenkilöt voivat edelleen hakea jäsenyyttä asuinalueensa toimikunnasta. Jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen. Kumppanuuspöytien toiminnassa pidetään edelleen tärkeänä kumppanuutta ja vuoropuhelua päättäjien sekä nuorisovaltuuston kanssa. Nuorisovaltuusto voi esittää edustajansa edelleen kumppanuuspöytiin.

Kaupunginvaltuusto¹⁰ päätti vuoden 2025 talousarviossa Lahden kaupungin osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön määrärahan vuodelle 2025. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvisti käyttösuunnitelman tammikuun kokouksessaan. Talousarviossa

⁷ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁸ KH 8.2.2021 § 61

⁹ Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

¹⁰ Kaupunginvaltuusto 25.11.2024 § 123

kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja yhteistoimintakuluihin sekä toimintarahaan.

1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset

Lahden kaupungin strategia¹¹, kaupunginhallituksen, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan, osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön sekä osallisuus- ja lähidemokratiamallin linjaukset määrittävät lakien lisäksi reunaehdot kumppanuuspöytien toiminnalle ja tavoitteille. Alueellisen toiminnan lisäksi kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä tukevat osaltaan kaupungin toimintaa suuralueillaan. Kumppanuuspöytien toiminnassa hyödynnetään Nastolan aluejohtokunnasta saatuja hyviä oppeja ja toimintamalleja sekä muiden kuntien kumppanuuspöytien hyviä käytänteitä.

Kumppanuuspöytien toimintaa ohjaavat kaupungin strategisten arvojen (avoimesti, vastuullisesti, yhdessä) lisäksi yhdenvertaisuus, asukaslähtöisyys, yhteisöllisyys, kestävä kehitys sekä luontopositiivisuus ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Toiminnalla halutaan edistää asukkaiden ja toimijoiden aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä, osallisuutta, hyvinvointia, paikallisidentiteettiä sekä asuinympäristön viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä alueilla.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan lähellä asukasta. Yhteistyö kaupungin palvelu- ja vastuualueiden, päättäjien, toisen ja kolmannen sektorin, alueellisten verkostojen ja yritysten kanssa on avainasemassa tehtävien toteuttamisessa. Talouden määrärahat luovat raamit sekä toiminnan mahdollisuudet pitkäjänteiselle kehittämiselle. Toimintaa suunnitellaan laajempi kokonaisuus ja pitkän tähtäimen tavoitteet huomioiden.

Kumppanuuspöydät vahvistavat osaltaan alueita vireinä ja osallistuvina kaupunginosina sekä maaseutualueiden yhteisöllisyyden lisäarvoa tuovina aktiivisina alueina. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden sekä ikäihmisten palvelut ja tapahtumat huomioidaan vuosittain. Alueiden vireyttä, elinvoimaisuutta sekä paikallistoimintaa lisäävät toimenpiteet huomioidaan myös suunnittelussa.

1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti

Kulttuuri-identiteetti on aina sidoksissa aikaan ja persoonaan, joka pohtii suhdettaan menneeseen nykyhetkessä. Kulttuurisen identiteetin rajat eivät ole pysyviä, vaan toimintaympäristön muutokset synnyttävät uudenlaisia identiteettejä. Professori ja kirjailija James A. Banks on identifioinut kuusi kulttuuria muovaavaa pääelementtiä, joista yksi on kulttuurinen tietoisuus. Tällä tarkoitetaan tietoisuutta omasta ryhmästä ja sen erottuvuudesta muista ryhmistä samassa yhteiskunnassa.

Kulttuuritutkija Stuart Hall on kirjassaan Identiteetti (1999) sanonut kulttuuri-identiteetin olevan jatkuvan muutoksen alla. Se juontaa menneisyydestämme, mutta suuntaa tulevaisuuteen. Se koostuu jaetuista kokemuksista, yhteisestä menneisyydestä. Kulttuuria voidaan kuvailla myös välineeksi, jonka avulla arvoja voidaan ilmentää sekä ihmisten välinen kommunikointi ja yhteisymmärrys tehdään mahdolliseksi. Kulttuuri koostuu niin

¹¹ Kaupunginvaltuusto 14.3.2022 § 35

sanotusti monista osatekijöistä. Kulttuuri on ihmisryhmien keino ymmärtää todellisuutta. Kulttuurissa ihmiset samaistuvat toisiinsa¹².

Paikallisidentiteetti rakentuu alueen asukkailla erilaisista asioista. Lahteen on muutettu eri aikoina niin Karjalasta, Savosta kuin muualtakin Suomesta. Lahtea muovaa tänä päivänä myös Nastolan alueen paikallishistoria, perinteet ja kulttuuri. Lahtelaisuus nähdään arvona ja tietoisuutena omasta yhteisöstä.

2 Kumppanuuspöytien tavoitteet ja tehtävät

Kunnan tehtävä on kuntalain 1 §:n mukaan edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia. Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Toiminnalla tavoitellaan:

- läpinäkyvyyden, sosiaalisen liikkuvuuden ja kansalaistietoisuuden lisäämistä
- asukkaiden tarpeiden tehokasta ja paikallista huomioimista päätöksenteossa (ensikäden tieto parhaista käytännöistä ja haasteista)
- luottamuksen lisääntymistä ja epähierarkisempaa kohtaamista
- eri toimijoiden yhteistyön, ymmärryksen ja dialogin vahvistamista

Lahden kaupunkistrategian sekä Lahti-Nastola -yhdistymissopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Lahden kaupunginvaltuusto¹³ määrittä kumppanuuspöydille asetetut tehtävät seuraavasti:

- 1) antaa lausuntonsa tai kannanottonsa eri hallintokuntien tekemistä toimialueita koskevista merkittävistä suunnitelmista,
- 2) käydä vuoropuhelua ja osallistua esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen,
- 3) säästökohteiden valintaan ja päätöksentekoon kaupungin taloutta koskien yhdessä eri hallintokuntien sekä kaupungin yksiköiden kanssa,
- 4) järjestää ja mahdollistaa paikallisia asukastilaisuuksia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan yhdessä kaupunkiorganisaation kanssa,
- 5) tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi,

¹² Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus, Suomen kulttuuriperintökasvatuksen julkaisuja 8, Suomen kulttuuriperintökasvatusseura 2014

¹³ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

- 6) edistää toimialueiden yhteisöllisyyttä, viihtyisyyttä, alueellista kehittämistä ja kulttuuria.

Kumppanuuspöytien tehtävät kirjataan verkkosivuille selkokielisesti.

Kumppanuuspöytien (toimikuntien) toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki vahvistaa kumppanuutta eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa alueellisessa kehittämisessä. Toimikunta ei ole päätösvaltainen, mutta sillä on toimintarahaa tehtävien toteuttamiseen sekä paikallis- ja asukastoiminnan tukemiseen. Kumppanuuspöydät perustuvat vastavuoroiseen ja luottamukseen perustuvaan vuorovaikutussuhteeseen sekä tiiviiseen yhteistyöhön. Pöydät tukevat perinteistä päätöksentekoa ja toiminta on epäpoliittista.

Kumppanuuspöytien tavoitteena on vahvistaa lähidemokratiaa (kts. Liite1) ja asukasosallisuutta Lahden kaupungissa. Lahden kaupungin ja alueen toimijoiden kesken pyritään kehittämään yhteistyötä sekä mahdollistamaan monipuolista toimintaa sekä palveluita alueella.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan aktiivisesti yhteisöllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia vahvistaen. Tavoitteena on myös Lahden kaupungin työllisyyden sekä elinkeinoelämälle myönteisten toimintaedellytysten edistäminen erilaisin toimenpitein ja kannanotoin. Kumppanuuspöytien vahvuuksia pyritään hyödyntämään käytännön toiminnassa. Kaupungin maaseutu- ja kyläalueet tuovat lisäarvoa ja mahdollisuuksia niin elinkeinoelämän kuin asukkaiden näkökulmastakin.

Kumppanuuspöytien ensimmäiset toimintavuodet ovat olleet toimintamallien ja yhteistyön rakentamista sekä Kerro Pois! –vuorovaikutusmallin kokeilua eri muodoissa asuinalueilla ja tapahtumissa. Kumppanuuspöydät ja alueet ovat erilaisia, ja niiden tarpeet ja toimintakulttuurit vaihtelevat. Toimintakulttuurien yhteensovittaminen huomioidaan suunnittelussa. Yhteistyö on ollut tärkeää ja välttämätöntä kaupungin kehittämiseksi niin alueellisesti kuin kaupunkiorganisaation kanssa. Toimintaa ja osallisuutta tullaan arvioimaan säännöllisesti. Tietoa hyödynnetään osallisuustyön ja lähidemokratian kehittämisessä.

2.1 Kumppanuuspöytien visio

Hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä edistävä asukkaiden lähivaikuttamisen toimintamalli Lahdessa.

2.2 Vuoden 2025 päätavoitteet

1. Vakiinnutetaan asukasosallisuuden ja lähidemokratian toimintamalli, alueelliset kumppanuuspöydät, sekä edistetään oman alueen asukasosallisuutta
2. Vahvistetaan toiminnan vaikuttavuutta kaupungissa sekä määritellään toimintatapa ja lupaus asukkaille kerätyn paikallistiedon raportoimiseksi ja eteenpäin viemiseksi
3. Ylläpidetään vuoropuhelua, verkostoitumista ja viestintää sekä vahvistetaan yhteistyötä alueellisesti, kaupungin eri yksiköiden, toimialojen ja sidosryhmien kanssa

2.3 Toiminnan painopisteet

- Pohjoisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontopositiivisen toiminnan edistämiseen
 - Tuetaan toimia, jotka edistävät erityisesti lasten ja nuorten vapaa-ajan hyvinvointia
 - Edistetään asukasaktiivisuutta, osallisuutta sekä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa
 - Lisätään vuoropuhelua päättäjien ja virkamiesten kanssa
- Itäisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontopositiivisen toiminnan edistämiseen
 - tuetaan toimia, jotka edistävät erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointia ja maahanmuuttajaryhmien kotouttamista alueella
 - lisätään yhteisöllisyyttä tapahtumilla ja tempauksilla sekä tuetaan paikallistoimijoita alueen vireyden ja hyvinvoinnin edistämisessä
 - edistetään itäisen alueen palveluiden ja rakentumisen edellytyksiä sekä kaupungin tasapuolista kehittämistä
 - jatketaan kumppanuuspöydän toiminnan ja roolin tunnetuksi tuomista sekä viestintää saavutettavasti

- Eteläisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontoposiitiivisen toiminnan edistämiseen
 - innostetaan eri asuinalueita aktivoitumaan ja osallistumaan toimintaan sekä edistetään asukasaktiivisuutta erityisesti niillä alueilla, jotka ovat passiivisempia ja suunnataan myös kumppanuuspöytien toimintaa niille alueille
 - kutsutaan kolmannen sektorin toimijat, seurakunnat ja yritykset järjestämään tapahtumia ja vahvistetaan yhteistyötä heidän kanssaan
 - tiiviimpää yhteistyötä muiden kumppanuuspöytien kanssa

- Keskustan kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontoposiitiivisen toiminnan edistämiseen
 - tuetaan lasten ja nuorten ennaltaehkäisevää päihde- ja mielenterveystyötä
 - ollaan Lahti-positiivisia – kohdataan kaikenlaisia ihmisiä keskustassa
 - seurataan ja edistetään keskustavisiio 2040 toteutumista
 - tehdään tapahtumia ja yhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa

2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen

Kumppanuuspöydät antavat kannanottoja ja lausuntoja kaupungin suuralueita koskevista suunnitelmista, kaupunkistrategiasta ja merkittävistä päätöksistä. Kumppanuuspöydät voivat antaa myös lausuntonsa talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä seurata niiden toteutumista. Kumppanuuspöydät voivat tehdä myös esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueidensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi.

Kumppanuuspöydät käyvät vuoropuhelua ja osallistuvat esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen tai esim. säästökohteiden valintaan. Kumppanuuspöytiä voidaan osallistaa mm. vaikutusten ennakoarvioinnissa. Myös lautakunnat voivat tuoda asioita pöytien arviointiin ja kommentteille ennen päätöksentekoa.

Kumppanuuspöydät pyrkivät ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien sekä asukkaiden näkökulmat ja palautteen.

2.5 Alueellinen yhteistyö

Kumppanuuspöydät toimivat yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti ja kannustaen eri sektoreiden toimijoita yhteistyöhön erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä, uusien toimintamallien kehittämisessä sekä yhteisöllisyyden edistämässä. Kumppanuuspöydät voivat tuottaa erilaisia tilaisuuksia myös itse yhdessä kaupungin kanssa sekä mahdollistaa taloudellisilla kannustumilla yhteisöjä tukemaan kansalaisaktiivisuutta sekä esimerkiksi erilaisia hyvinvointi- ja virkistyspalveluja alueella.

Alueiden asukkaita ja yhteisöjä osallistetaan yhteistyöhön, ideointiin, kehittämiseen ja toimintaan mm. eri toimenpiteillä, viestinnällä, sähköisillä osallistamis- ja palautejärjestelmillä, yhteistyö- ja kuulemistilaisuuksilla sekä kyselytutkimuksilla. Kumppanuuspöydät kannustavat alueen asukkaita ja toimijoita yhteyteen, yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Esimerkiksi säännölliset Kerro Pois! -kahvihetket asukkaiden, yrittäjien ja aluetoimijoiden kanssa mahdollistavat kuulemisen, osallistumisen ja asukasnäkökulman saamisen eri teemoista paikallisesti.

2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa

Asukkaiden omaehtoisen aktiivisuuden tukemisella vahvistetaan kaupungin lähidemokratiaa (kts. Liite 1). Alueellinen toiminta vahvistaa identiteettiä ja antaa pohjaa yhteiselle näkemykselle oman asuinalueen kehittämisestä. Kuntalaiset ovat kiinnostuneista palvelujen lisäksi omaan lähiympäristöönsä liittyvistä kysymyksistä sekä monipuolisesta paikallistoiminnasta, yhteistyöstä ja kaupunkiaktiivisuudesta.

Yhdistykset ja alueelliset yhteisöt voivat vaikuttaa oman asiantuntemuksensa kautta muun muassa asuinalueiden kehittämiseen ja kaavoituskysymyksiin yhteistyössä kaupungin kanssa. Kolmannella sektorilla on usein aktiivista vuorovaikutusta alueen asukkaiden kanssa. Eri paikallistoimijoiden merkitys on suuri asioiden valmisteluvaiheessa, arvioinnissa ja toimintojen kehittämisessä.

Lähidemokratia voi onnistuessaan luoda uusia mahdollisuuksia ja vahvistaa asukasnäkökulman huomioimista päätöksenteolle, jolloin kaupungin eri asuinalueiden asukkaat ja yhteisöt voivat vaikuttaa laajemmin alueensa kehittämissuunnitelmiin ja päätöksiin. Lahdessa lähidemokratiaa kehitetään ja arvioidaan osana osallisuus- ja lähidemokratiamallia sekä osallisuuden arviointia. Sen avulla voidaan seurata mm. toiminnan painopisteitä, toiminta-aktiivisuutta, yhteistyötä ja toiminnan kehittymistä.

Lahden kaupunki toteutti talvella 2022–2023 kaupungin osallisuustoiminnan arviointitutkimuksen, joka on luettavissa kaupungin verkkosivuilla:
<https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-osallisuustoiminnan-arviointiraportti-2023/>

Helsingin yliopiston tutkija Mikko Raskin arvioi kumppanuuspöytien toimintaa ja kommentoi reilu vuoden toiminnassa olleita kumppanuuspöytiä seuraavasti:

”Kumppanuuspöydät ovat yksi omaleimaisimmista osallisuusmenetelmistä Lahdessa. Kumppanuuspöydillä on pyritty hakemaan ketterää tapaa toteuttaa lähidemokratiaa ja alueellista osallisuutta. Onnistuessaan kumppanuuspöytämalli voisikin toimia esimerkkinä myös muille Suomen kunnille, ja ilmeisesti inspiraatio on jo otettukin Kouvolan aluetoimikuntien perustamiseen.”

Kumppanuuspöydät nähdään oivana työkaluna toimijoiden yhteen saattamiseksi, paikallisen yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin vahvistamisessa, mutta myös kaupungin oman toiminnan kehittämisessä.

Kevään 2024 aikana myös Lahden lähidemokratiamallia arvioitiin kaupungin toteuttamana ja näkemyksiä saatiin laajasti eri kohderyhmistä vajaan kahden kumppanuuspöytä-toimintakauden perusteella. Kumppanuuspöydille toteutettiin itsearviointikyselyt ja työskentely molemmilla toimintakausilla. Lisäksi tuotettiin asukas- ja henkilöstökyselyt sekä kaikille avoin mahdollisuus kommentoida tehtäviä ja toimintamallin rakenteita asukastilaisuudessa. Aineistoja ja osallisuustoiminnan arviointiraporttia (Rask & Shin) hyödynnettiin toimintarakenteiden uudistamisessa ja päätöksenteon¹⁴ tukena.

3 Toiminnan suunnittelu ja järjestäminen

3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen

Kumppanuuspöydät toteuttavat tehtävänsä kaupunginvaltuuston ja osallisuusmallin linjausten mukaisesti. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään aktiivisesti perehtyen alueiden monimuotoisuuteen, toimintamahdollisuuksiin ja perinteisiin asiantuntijoita kuulemalla, osallistamalla kumppanuuspöytien jäsenistöjä sekä alueen toimijoita ja asukkaita.

Toiminta- ja käyttösuunnitelma sekä muut ohjeistukset luovat kumppanuuspöytien toiminnalle reunaehdot. Toimintaa järjestetään resurssien, kaupungin päätöksenteon aikataulujen sekä mahdollisuuksien mukaisesti.

Ensimmäisinä toimintavuosina on luotu perusta ja toimintamallit kumppanuuspöydille sekä kehitetty toimintoja palvelemaan aluetta, asukkaita ja kaupunkia entistä paremmin. Laadunarviointi on vuosittaista jäsenistöjen osalta. Asukas- ja yhteisöpalautetta seurataan myös aktiivisesti.

3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi

Toimintaa koordinoi tällä hetkellä Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö. Vuonna 2025 organisaatiouudistuksen jälkeen määritellään koordinoinnin vastuuyksikkö. Toiminnasta kokonaisvastuu on kaupunginhallituksella.

Kumppanuuspöydät kuuluvat kaupunkiorganisaatiossa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan alaisuuteen ja organisaatiouudistuksen myötä uuden nimettävän vastuutoimielimen toimivaltaan.

Kumppanuuspöydät päättävät itse puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikaudeksi. Kumppanuuspöydissä vaikuttaa toimintakaudesta 2025–2027 alkaen 20 jäsentä. Pöydät kokoontuvat säännöllisesti vuosittain sekä järjestävät lisäksi suunnittelu- ja yhteistyökokouksia koko jäsenistöilleen. Myös pöytien puheenjohtajille järjestetään yhteiskokous vuosittain.

¹⁴ Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

Kumppanuuspöytien työtä ja tehtävää vie eteenpäin alueelliset koordinaattorit sekä vastuukoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu mm. hallinnollinen valmistelu sekä operatiivinen suunnittelu ja koordinointi. Koordinaattorit toimivat pöytien sihteereinä ja mikäli he ovat estyneitä valitaan sihteeri kumppanuuspöydästä. Koordinointityöhön kuuluu eri tehtävien, talouden ja toiminnan kokonaissuunnittelu ja järjestäminen, kokous- ja lausuntovalmistelu ja täytäntöönpano, tiedottaminen ja viestintä, kehittämisen ja yhteistyön koordinointi sekä laadun arviointi ja seuranta.

Henkilöstöä vahvistetaan tarvittaessa ostopalveluilla tapahtumien- ja tilaisuuksien järjestämiseen sekä kehittämiseen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä

Kumppanuuspöydät tiedottavat toiminnastaan. Kokousmuistiot julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

Toiminnan tiedottamisen tarkoituksena on olla avointa ja aktiivista niin sosiaalisessa mediassa kuin eri viestintävälineiden kautta. Pöydille on luotu mm. yhteinen Facebook- ja Instagram- sivu ja sosiaalisen median viestinnälle on tehty suunnitelma.

Pöytien jäseniä ja varajäseniä tiedotetaan sähköpostitse. Lisäksi käytössä on WhatsApp -keskustelupalsta koko jäsenistön vuorovaikutuksen välineeksi.

Alueen asukkaita, eri sektorien toimijoita ja yrityksiä tiedotetaan sosiaalisen median, sähköpostien, kaupungin verkkosivujen, tiedotus- ja keskustelutilaisuuksien kautta sekä yhteistyökokouksissa. Kumppanuuspöytien edustajat ja/tai koordinaattorit osallistuvat yhteistyötapaamisiin, seminaareihin, tilaisuuksiin ja muihin kokouksiin mahdollisuuksien mukaisesti. Kumppanuuspöydät tiedottavat pääsääntöisesti Nastola- ja UusiLahti-lehdissä.

Lahden kaupunki voi tiedottaa kumppanuuspöytien asioista viestintäpalveluiden kautta eri materiaaleissa, viestinnän välineiden kautta sekä kaupungin nettisivuilla. Asukkaat voivat myös antaa palautetta toiminnasta mm. Lahden kaupungin e-Palautejärjestelmään.

Kumppanuuspöydille on luotu omat värit ja ilme Lahti-ilmettä mukaillen tunnistettavuuden lisäämiseksi.

Eteläinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Itäinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Pohjoinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Keskusta-alueen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen

Kumppanuuspöydät järjestävät ja mahdollistavat paikallisia tapahtumia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan resurssien puitteissa.

Kumppanuuspöydät määrittävät vuosittain tapahtumien vuosikellot.

Kumppanuuspöydät pyrkivät kannustamaan eri toimijoita yhteistyöhön muun muassa paikallisten perinne-, kulttuuri-, liikunta-, lasten-, nuorten- ja perhetapahtumien sekä tilaisuuksien järjestämiseen. Kumppanuuspöydät voivat myös toimia yhteistyökumppanina tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettäessä tai tukea alueilla toimivien yhteisöjen, yhdistysten ja ryhmien toimintaa toimintarahojensa puitteissa.

Kumppanuuspöydät järjestävät asukas-, yhteistyö- ja tiedotustilaisuuksia tarvittaessa alueen asukkaille, yhdistyksille, yhteisöille ja yrityksille. Alueiden kesäasukkaita huomioidaan ja tiedotetaan mahdollisuuksien mukaisesti.

4 Yhteistyö

4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa

Kumppanuuspöydät tekevät kiinteää yhteistyötä kaupungin palvelu- ja vastuualueiden kanssa. Yhteistyöllä on tärkeä merkitys Lahden kaupungin kehittämisessä, ”yhden kaupungin mallissa”, elinvoimaisuuden lisäämisessä, toimintalinjausten luonnissa sekä kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamisessa. Kumppanuuspöytien toiminta ja linjaukset nojaavat Lahden kaupungin palvelu- ja vastuualueiden linjauksiin tasapuolisen kohtelun ja yhdenvertaisuuden huomioimiseksi koko Lahden kaupungissa.

Kumppanuuspöytien koordinaattorit osallistuvat yhteistyöhön kaupunkiorganisaation kanssa sekä aktivoivat osaltaan avointa vuorovaikutusta ja tiedottamista eri palvelu- ja vastuualueiden välillä.

Kumppanuuspöydät kutsuvat säännöllisesti palvelu- ja vastuualueiden asiantuntijoita kokouksiinsa, seminaareihin ja työpajoihin. Aktiivisella kansalaistoiminnalla mahdollistetaan lähidemokratia päätöksenteossa sekä osallisuus jo suunnitteluvaiheessa.

4.2 Yhteistyö toisen ja kolmannen sektorin kanssa

Kumppanuuspöydät järjestävät keskustelu- ja yhteistyöfoorumeita toimintavuoden aikana sekä luovat kumppanuutta eri alueen toimijoiden kanssa. Pöydät kannustavat alueen eri sektoreita yhteistoimintaan niin suuralueilla kuin koko Lahden kaupungissa. Tavoitteena on lisätä yhteisöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä lisätä resursseja ja työvälineitä toiminnan tueksi.

Julkisen sektorin toimijoiden, kuten hyvinvointialueen ja oppilaitosten kanssa pyritään rakentamaan ja vahvistamaan kumppanuutta alueiden ja asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi sekä kehittämään yhteistoimintaa.

4.3 Yritysyhteistyö

Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta. Yhteistyölle tulisi paikallisesti luoda selkeät yhteistyömallit ja -rakenteet. Kumppanuuspöydät kutsuvat alueilla toimivia yrityksiä yhteistyötilaisuuksiin tarvittaessa. Yritysyhteistyötä vahvistetaan toimintavuosien aikana sekä luodaan yhteistyötä Lahden kaupungin elinkeinotoimijoiden kanssa.

Kumppanuuspöydät voivat järjestää yhteistyössä yritysten, yhteisöjen ja yhdistysten kanssa tapahtumia, tilaisuuksia ja toimintaa suuralueilla.

Yhteistoimintaa järjestetään myös alueellisen verkoston kanssa. Tavoitteena on tiivistää yhteistyötä Lahden kaupungissa sekä luoda hyvät rakenteet toimivalle yhteistyölle alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi sekä kaupunkistrategian toteuttamiseksi.

4.4 Muut yhteistyötahot

Kaupungin vastuuyksikkö sekä kumppanuuspöydät luovat osaltaan yhteistyön toimintaedellytyksiä eri Lahden alueen toimijoiden välillä.

Alueilla toimivien kehityshankkeiden ja Päijät-Hämeen Liiton kanssa pyritään verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä asukkaiden, yhteisöjen ja palveluiden tukemiseksi.

Alueen matkailupalveluita tuetaan tapahtumiin ja yhteistyötilaisuuksiin osallistumalla resurssien mukaan. Kumppanuuspöydät pyrkivät edistämään matkailua ja tekemään yhteistyötä VisitLahden, Lahti-Pisteen sekä alueiden yritysten ja yhdistysten kanssa.

Kumppanuuspöydät pyrkivät myös verkostoyhteistyöhön alueilla toimivien kansainvälisten ja kulttuurivähemmistöryhmien kanssa.

5 Määräraha ja talouden käyttösuunnitelma

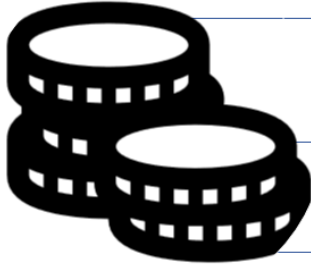
Lahden kaupunginvaltuusto vahvistaa vuosittain Lahden kaupungin talousarvion. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvistaa osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talouden käyttösuunnitelman, joka sisältää kumppanuuspöytien toimintakulut.

Käyttösuunnitelmassa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja toimintakulujen lisäksi toimintarahaan, jotka kohdistuvat asukkaita ja toimijoita aktivoivaan toimintaan sekä paikallistoiminnan tukemiseen.

Kumppanuuspöytien talousarvioon varattu määräraha **vuonna 2025 on 177 000 €**

Talousarvio 2025

**Kumppanuuspöytien
TA 2025
177 000 €**

Yhteistoiminta-
kulut
17 000 €

Toimintaraha
80 000 €
20 000 € /pöytä

Henkilöstökulut
ja palkkiot
80 000 €

6 Toiminnan sekä palveluiden laadunarviointi ja seuranta

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen tehtävien ja toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Kumppanuuspöydät vastaavat toteutuksen suunnittelusta.

Kumppanuuspöytien tehtäviin kuuluu arvioida toimintaansa. Pöydät pyrkivät osaltaan itse arvioimaan toimintaansa itsearviointimenetelmin. Ne voivat myös seurata ja arvioida kunnan palveluiden laadun ja asukastyytyväisyyden toteutumista alueellaan. Kumppanuuspöydät osallistuvat tarvittaessa ulkopuoliseen arviointiin. Muita kyselytutkimuksia voidaan toteuttaa eri kohderyhmille tarvittaessa.

Sähköisen e-Palautteen kautta kaupunkilaiset voivat antaa palautetta kumppanuuspöydille sekä Lahden kaupungin palvelualueille palveluista, suunnitelmista, kehittämisestä, kaavoituksesta jne. Lahden kaupunki kehittää aktiivisesti sähköisiä digipalveluitaan lahtelaisten ja Lahden kaupungin yhteiseksi osallistumisen ja kehittämisen välineiksi. Syksyllä 2024 on otettu kokeilukäyttöön OmaLahti.fi -osallistumissivusto, jota voidaan hyödyntää myös kumppanuuspöytien toiminnassa.

Kumppanuuspöytien toimintaa tilastoidaan ja raportoidaan. Kumppanuuspöytien toimintaa kehitetään kaupunkistrategian lisäksi huomioimalla Lahden Suunta –työ, osallisuusmalli, Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia, maakunnallinen matkailustrategia sekä hyvinvointisuunnitelmat ja kestävän kehityksen toimintamallit.

LIITE 1

Lähidemokratia käsitteenä

Lähidemokratia voidaan mieltää julkiseen päätöksentekoon kuuluvaksi hallintotoimeksi tai kokonaan julkisen päätöksentekokoneiston ulkopuoliseksi asiaksi ¹⁵(Martikainen, Yrjönen 1985: 10–11). Lähidemokratiatoimikunnan mietinnön¹⁶ (1982: 1) mukaan kunnallishallinnossa ja yleisesti lähidemokratiassa on kysymys kunnan ja sen poliittisen ja hallinnollisen järjestelmän sekä kuntalaisten välisestä suhteesta. Lähidemokratia rinnastetaan usein osallistumisen käsitteeseen¹⁷ (Linna 1993: 60). Asukkaille ominaiset osallistumistavat hallintoon ovat soveltuneet lähidemokratian toimintamuodoiksi, jolloin lähidemokratia ja osallistuminen on mahdollista ymmärtää synonyymeinä.

Lähidemokratia voidaan määrittää seuraavasti (Linna 1993:61):

”Lähidemokratia on suoran tai edustuksellisen demokratian periaatteita noudattavaa asukkaiden osallistumista lähiympäristönsä ja paikallisyhteisönsä asioiden päättämiseen, ohjaamiseen ja toteuttamiseen. Suora tai edustuksellinen lähidemokratia edellyttää yleisillä, kattavilla asukaskokouksilla tai yleisillä vaaleilla valittuja itsenäisen päätösvallan omaavia institutionaalisia lähidemokratiaelimiä.”

Lähidemokratian toteuttaminen ja osallisuuden edistäminen alueella

Kuntien toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan. Kunnallishallinto antaa asukkaille keinon itsehallinnon ja kunnallisen demokratian toteuttamiseen. Kaupunginvaltuustoilla on vastuu osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisesta. Valtuustolla on kunnan toimintakulttuurin avoimuuden kannalta keskeinen rooli, sillä se päättää pitkälti suoran demokratian laajuuden ja toimintamuodot kunnassa¹⁸. (Harjula, Prättälä 2004: 251–252.)

Osallisuuden ja osallistumisen käsitteet ovat monimuotoisia. Kunnallishallinnossa osallisuus kytkeytyy etenkin paikallisen demokratian kehittämiseen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen. Aktiivisempaa kansalaista, uudenlaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamista tarvitaan hallinnon toiminnan ohjaamiseksi. Osallisuus voi liittyä edustuksellisen demokratian kehittämiseen, mutta kansalaiset ovat osallisia myös yksilöinä, järjestöjen ja yhdistysten jäseninä tai palvelujen käyttäjinä. Osallisuus voi olla myös yleistä ja kaikille kuuluvaa tai toteutua henkilön oman elämän hallintana¹⁹. (Ryynänen, Salovaara 2002: 7–8, 94.)

Osallistuminen sisältää puolestaan ajatuksen aktiivisesti osallistuvasta kansalaisesta, jolla on halua, taitoa ja mahdollisuuksia toimia aloitteentekijänä tärkeäksi kokemissaan yhteiskunnallisissa asioissa. Aktiivisimmillaan osallistumisella pyritään vaikuttamaan ja ottamaan kantaa asioiden suunnitteluun ja valmisteluun, mutta se voi olla myös läsnäoloa,

¹⁵ Martikainen, Tuomo & Risto Yrjönen (1985). Lähidemokratian mahdollisuudet. Suomen Kunnallislehti 7/85

¹⁶ Lähidemokratiatoimikunnan mietintö (1982). Komiteamietintö 1982:22

¹⁷ Linna, Tapio S. (1993). Kestävähely ja lähidemokratia Suomessa. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisu B 39.

¹⁸ Harjula Heikki, Prättälä Kari (2004). Kuntalaki. Tausta ja tulkinnat, 5. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

¹⁹ Ryynänen, Aimo, Salovaara Christa (2002). Kokeilusta käytännöksi. Osallisuushankkeen selonteon taustaraportti. Sisäasiainministeriö, Helsinki

paikalla oloa tilaisuuksissa tai tiedon vastaanottamista. Aito kansalaisesta lähtevä osallistuminen toimii, kun on mahdollisuus osallistua silloin, kun kokee asian tärkeäksi ja käytössä on kaikille sopivia osallistumisväyliä. (Ryynänen, Salovaara 2002: 8, 94.)

Kunnan asukkailta vaaditaan suorassa osallistumisessa tietoisuutta kuntansa asioista ja suunnitelmista. Ilman oikea-aikaista, oikeaa ja riittävää tietoa valmisteltavista asioista ja päätöksenteosta eivät kuntalaiset pysty osallistumaan ja vaikuttamaan kunnan toimintaan tuloksetta. Virkamiesten ja valtuutettujen luottamukselliset suhteet kaupunkilaisiin ovat tärkeitä kuntalaisten osallistumisen ja osallistumishalukkuuden kannalta. Luottamuksellisuuden muodostuminen edellyttää hallinnon ja asukkaiden välistä tiivistä vuorovaikutusta²⁰. (Valtioneuvoston selonteko 2002: 19–20; Harjula, Prättälä 2004: 252–253; Oinas 2009: 75–76.)

²⁰ Valtioneuvoston selonteko (2002). Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittämisestä. Oinas, Pirjo (2009). Kuntarakenne muuttuu – toteutuuko sivukylien osallisuus. Maaseudun Uusi Aika 1/2009.